

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-85>

УДК 338.2:330.59(477)

Голубник Ольга Романівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних систем у менеджменті,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1211-4614>

Olha Holubnyk

Ivan Franko National University of Lviv

ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА КАТЕГОРІЯ В УПРАВЛІННІ ПОВОЄННИМ ВІДНОВЛЕННЯМ УКРАЇНИ

POPULATION WELFARE AS A CENTRAL CATEGORY IN THE MANAGEMENT OF UKRAINE'S POST-WAR RECOVERY

Анотація. У статті досліджено теоретико-методологічні засади категорії «добробут населення» та її місце в системі сучасних соціально-економічних відносин у контексті повоєнного відновлення України. Обґрунтовано, що добробут виступає однією з базових категорій економічної теорії, яка відображає складну багатовимірну природу соціально-економічної дійсності, характеризує рівень розвитку суспільства та визначає умови життєдіяльності населення. Розкрито еволюцію наукових підходів до трактування добробуту, що дозволило здійснити його концептуальне переосмислення з урахуванням сучасних викликів, пов'язаних із війною та необхідністю відновлення національної економіки. Доведено, що добробут населення має розглядатися як центральна категорія у системі управління повоєнним відновленням національного господарства, оскільки саме він визначає пріоритети державної соціально-економічної політики, спрямованої на забезпечення стійкого розвитку, соціальної справедливості та підвищення якості життя громадян.

Ключові слова: добробут, добробут населення, суспільний добробут, управління, вартість життя, якість життя, рівень життя, благополуччя, економічне зростання, людський капітал, повоєнне відновлення України.

Summary. The article examines the theoretical and methodological foundations of the category of “population welfare” and its place within the system of contemporary socio-economic relations in the context of Ukraine’s post-war recovery. It is substantiated that welfare constitutes one of the fundamental categories of economic theory, reflecting the complex and multidimensional nature of socio-economic reality, characterizing the level of societal development, and determining the living conditions of the population. The evolution of scientific approaches to the interpretation of welfare is analyzed, which makes it possible to conceptually reconsider this category in light of current challenges related to the war and the need to restore the national economy. The study systematizes and generalizes the content of the category “population welfare” and provides a comparative analysis with related concepts such as “well-being,” “standard of living,” “quality of life,” and “cost of living.” It is determined that population welfare has a comprehensive nature and encompasses material, social, institutional, and humanitarian aspects of development, serving as an integral indicator of the effectiveness of public policy and the efficiency of economic governance. Particular attention is paid to the role of public administration in shaping and restoring population welfare under conditions of post-war transformation. It is argued that population welfare should be considered a central category in the system of managing post-war recovery of the national economy, as it determines the priorities of state socio-economic policy aimed at ensuring sustainable development, social justice, and improving citizens’ quality of life. The management of Ukraine’s post-war recovery should be oriented toward the revitalization of human capital and ensuring a high level of welfare for the entire population. Based on the conducted research, practical recommendations are proposed for improving Ukraine’s state social policy, particularly in terms of enhancing the effectiveness of social protection mechanisms, restoring human potential, ensuring access to basic social services, and creating conditions for the long-term growth of population welfare in the post-war period.

Keywords: welfare, population welfare, social welfare, management, cost of living, quality of life, standard of living, well-being, economic growth, human capital, post-war recovery of Ukraine.

Постановка проблеми. З початком повномасштабного збройного нападу росіян на Україну економічна ситуація в державі суттєво погіршилася: зросли інфляція, рівень бідності та майнове розшарування населення, а також різко збільшилися масштаби внутрішньої та зовнішньої міграції українців. Усе це негативно вплинуло на добробут громадян.

Якщо під час воєнних дій основна увага всіх інституцій зосереджена на підтримці фронту, то в мирний час після завершення війни потрібно буде не лише відновити економіку та відбудувати зруйновані житлові й виробничі об'єкти, налагодити мирне повсякденне життя, а й підвищити рівень життя людей та покращити їхній добробут. За умов обмежених післявоєнних ресурсів це стане серйозним викликом. Адже рівень добробуту населення є об'єктивним індикатором того, наскільки успішно реалізуються соціально-економічні програми розвитку та наскільки ефективною є державна політика в країні. Тому вже сьогодні вченим-економістам слід аналізувати ці проблеми та розробляти дієві механізми, що сприятимуть поліпшенню економічного та соціального добробуту населення в таких умовах. Для вирішення цього завдання необхідне чітке розуміння поняття «добробут населення», вивчення поглядів науковців на це поняття, визначення його відмінності від інших споріднених економічних категорій. Це вказує на актуальність дослідження, результати якого подано в даній науковій публікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематикою добробуту науковці займалися здавна. Основи для розуміння цього поняття заклали А. Сміт, Дж.М. Кейнс, В. Парето, А. Маршалл, В. Пігу та інші. Серед українських вчених, які виконували наукові дослідження пов'язані з цією проблематикою можна назвати таких науковців як Антонюк В., Біль М., Борщенко Т., Вдовин М., Дrajнич С., Завгородня С., Зомчак Л., Євтушевська О., Карапетян О., Кліменко О., Кравець І., Крот Л., Лібанова Е., Мандибура В., Маслікова І., Мельниченко О., Мульська О., Петрова П., Приймак В., Романенко О., Романченко В., Рябініна Н., Сердюк О., Степаненко В., Степаненко Н., Хитра З., Шамборовський Г., Шимановська-Діаніч Л., Шумська С., Щетініна Л., Яхно Т. та інші.

Зокрема, у публікації [1] проаналізовано еволюцію наукових підходів до трактування теорії добробуту з урахуванням актуальних потреб відповідних етапів суспільного розвитку. Обґрунтовано наявність хронологічного зв'язку між становленням теорії добробуту та розвитком економічної думки. Акцентовано увагу на тому, що формування теоретичних концепцій, спрямованих на з'ясування сутності добробуту та механізмів його формування, відбувалося в контексті певних соціально-філософських парадигм, зумовлених конкретними соціально-економічними умо-

вами. Здійснено ретроспективний аналіз наукових поглядів щодо природи та взаємозалежності індивідуального і суспільного добробуту. Автором науковій праці [2] розглянуто ключові детермінанти, що справляють істотний вплив на активізацію використання населенням власних ресурсів з метою підвищення рівня їхнього добробуту. Дослідниця обґрунтовує доцільність застосування запропонованого методичного інструментарію під час формування державної політики, спрямованої на відбудову повоєнної економіки та покращення умов життя українських громадян.

У статті «Економічний добробут і соціальне благополуччя населення України в повоєнні роки» Н.О. Рябініна обґрунтовує власний підхід до аналізу соціально-економічного розвитку, який передбачає його дослідження у двох взаємопов'язаних напрямках – економічного добробуту та соціального благополуччя населення. Авторка акцентує увагу на доцільності комплексного розгляду зазначених категорій як основи формування ефективної соціально-економічної політики. В умовах воєнних дій та повоєнної трансформації економіки стратегічні пріоритети розвитку суспільства, держави й бізнесу мають бути зорієнтовані на забезпечення післявоєнного відновлення країни, сталого економічного зростання та підвищення рівня добробуту населення [3].

Автор наукової праці [4] розкриває своє бачення сутності та структурних складових суспільного добробуту, формування якого в післявоєнний період тісно пов'язано з процесами відновлення національної економіки України та створенням відповідних інституційних і соціально-економічних умов. Він наголошує на зростанні ролі інтеграційних процесів у сучасному глобалізованому світі, результатом яких є формування нової цілісної системи розвитку, орієнтованої на забезпечення суспільного добробуту. Підкреслено, що євроінтеграційний вектор розвитку України передбачає орієнтацію на прогресивні цивілізаційні цінності та принципи, що набуває особливої актуальності в контексті повоєнної відбудови держави, підвищення рівня та якості життя населення. Зазначено, що ключовим завданням післявоєнного відновлення України є відновлення та нарощування економічного потенціалу, який виступає базисом для соціального розвитку та стійкого зростання добробуту населення. Однак, потрібні наукові дослідження, які стосуються розуміння вченими, економістами та управлінцями поняття «добробут населення», його відмінностей від споріднених понять та використання переосмислених результатів цих досліджень в управлінні повоєнним відновленням нашої держави.

Метою статті є вивчення категорії «добробут» та інших споріднених категорій, їх концептуальне переосмислення та розроблення рекомендацій удосконалення державної соціальної політики,

спрямованої на відновлення добробуту населення у післявоєнному управлінні національним господарством України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Добробут посідає важливе місце серед ключових категорій економічної теорії. Це поняття сформувалося ще з часу виникнення перших державних інституцій та розвитку різноманітних форм державного втручання в економічні процеси. Добробут відображає складний характер соціально-економічної дійсності, виступаючи показником суспільного розвитку та умов життєдіяльності населення. Він слугує показником якості життя як окремої людини, так і країни загалом. У зв'язку з цим підвищення рівня добробуту свідчить про результативність дії економічної системи держави та виступає її ключовою метою, що відповідає суспільним інтересам.

Глобальні зміни істотно впливають на мислення, спосіб життя та уявлення про добробут. Потреби людини постійно зростають і якісно змінюються. Суспільство відходить від орієнтації лише на матеріальні блага, зосереджуючись на самореалізації, духовному та інтелектуальному розвитку. Водночас посилюється взаємозалежність між потребами людини й суспільства, які спільно прагнуть підвищення добробуту як ключової мети економіки [1].

Індивіди й суспільство загалом прагнуть матеріального добробуту, тому питання багатства та шляхів його досягнення є ключовими в економіці. Ідея загального щастя простежується ще в утопічному соціалізмі, який пов'язував її з ліквідацією приватної власності, зрівняльним розподілом і жорстким регулюванням суспільства.

Представники капіталістичної ідеології пов'язували добробут із багатством, розуміючи його як результат матеріального виробництва. Основним джерелом вважали накопичення національного капіталу, а рівень добробуту визначали через обсяг благ на душу населення та чистий національний дохід [5].

На початку ХХ століття теорія добробуту змістила акцент із максимізації прибутку на людину. Нова парадигма утвердила підхід, за яким економіка має слугувати розвитку особистості, а не навпаки.

У сучасній економіці добробут розглядають як комплексне явище, що поєднує економічні, соціальні, екологічні та інституційні аспекти розвитку суспільства. Ретроспективний аналіз підтверджує необхідність системного підходу, адже зосередження лише на окремих елементах не дає ефективних результатів [6].

Добробут населення є складною багатовимірною соціально-економічною категорією, яку різні вчені тлумачать по-різному. Його часто ототожнюють із рівнем і якістю життя, матеріальним забезпеченням чи благополуччям. Попри близь-

кість понять «добробут» і «благополуччя», їх відмінності не завжди усвідомлюються; водночас обидва мають спільну економічну основу й набувають міждисциплінарного змісту.

Благополуччя – це передусім соціальний стан, що виходить за межі матеріального й охоплює самореалізацію, внутрішній спокій, гармонію, добрі стосунки та життєву стійкість. Науковці по-різному тлумачать це поняття. На думку Н.О. Рябініної «благополуччя – це соціальна цінність, активність і задоволеність суспільства, яка складається з високих морально-етичних, духовно-культурних і національних норм, направлених на багатовекторне, повноцінне і різноманітне життя та розвиток» [3]. О.М. Кириленко пов'язує соціальне благополуччя з розвитком суспільства, що забезпечує задоволення потреб людей, ефективне використання ресурсів і умови для повноцінного життя [7]. Інші дослідники розглядають його як найвищу соціальну цінність, пов'язану з інтересами людства, розвитком і задоволеністю життям.

Крім вказаного, нині в науковому середовищі активно обговорюється питання співвідношення та ототожнення понять «добробут», «рівень життя», «якість життя», «вартість життя» та інших суміжних категорій. Значна частина науковців розглядає добробут у широкому значенні як узагальнену соціально-економічну категорію, що функціонує як цілісна система та поєднує зазначені поняття. На думку авторів наукової статті [8], кожна з цих категорій становить окремий структурний елемент добробуту населення, відображаючи специфічний аспект єдиного, багатовимірного суспільного організму. Водночас вони мають власну самостійну значущість і характеризують різні сторони життєдіяльності людини – економічну, соціальну, духовну та екологічну – залежно від рівня сформованості й розвитку її потреб. Основою, що поєднує даний понятійно-категоріальний апарат, виступає категорія добробуту.

Хоча життя людини безцінне і говорити про його вартість неетично, деякі науковці у своїх дослідженнях виділяли категорію «вартість життя», що відображає умови забезпечення матеріальних потреб. Її розуміли як грошову оцінку спожитих товарів і послуг домогосподарства, а з переходом до ринку – як вартість мінімально необхідного набору благ для життя. Потребу запровадження вартісної оцінки життя середньостатистичної людини як економічного показника ризику для життя і здоров'я зумовлена потребами страхування, економіки охорони здоров'я, сфери природокористування та екології, а також процесами розроблення й реалізації заходів національної безпеки [9]. Тобто в економічних відносинах виникає потреба у компенсаціях у разі смерті чи втрати працездатності, що особливо актуально під час війни. Це посилює необхідність вивчення та оцінювання інвестицій у людський капітал

і державних витрат для збереження працездатного населення, оборони країни та післявоєнного відновлення.

Враховуючи сказане, для оцінювання вартості життя можна скористатись результатами наших наукових досліджень, які стосуються вимірювання рівня розвитку [10], втрат під час останніх воєнних дій [11] чи відновлення людського капіталу після їхнього закінчення [12].

Вивчаючи «добробут», потрібно дослідити співвідношення цього поняття не тільки з вартістю життя, а й з поняттям «рівень життя». Розглянувши визначення науковцями цих понять, Черенько Л.М. вважає, що «у межах цих визначень добробут та рівень життя розглядаються як суміжні категорії, що характеризують стан розвитку суспільства під різним кутом зору. Проте, більшість дослідників погоджуються, що добробут є більш ємним поняттям, і часто розглядають рівень життя як складову добробуту» [13, с. 20]. На думку цього науковця, сьогодні добробут можна розглядати як своєрідний місток між мікроекономічним розумінням рівня життя населення та макроекономічною теорією.

На сьогодні серед науковців немає єдиного тлумачення категорії «рівень життя населення». У співвідношенні з терміном «добробут» він ближче до категорії економічного добробуту. Досліджуючи це поняття, Красномоєць В.А. класифікує визначення «рівня життя» на дві групи. Перша – політекономічні концепції, що розглядають рівень життя через розвиток продуктивних сил і взаємозв'язок попиту та споживання. Друга – параметричні або статистичні визначення, які описують рівень життя в конкретних сферах і в «вузькому» розумінні характеризують життя населення [14].

Категорія «якість життя» є близькою до «рівня життя», але має ширший зміст. Воно було запроваджено Дж. Гелбрейтом в середині 1950-х років у зв'язку з усвідомленням того, що категорія «рівень життя» не здатна повною мірою відобразити добробут населення. Якщо рівень життя визначається переважно економічними чинниками, то якість життя охоплює також здоров'я, освіту, безпеку, свободи, сімейні цінності та стан довкілля. Це комплекс умов, що формують загальний добробут людини.

Проблему якості життя активно досліджують українські й зарубіжні науковці, пропонуючи різні підходи до її визначення. Спільним для них є розуміння якості життя як рівня забезпеченості та задоволеності матеріальних і нематеріальних потреб. На відміну від суто економічних показників, ця категорія оцінює умови життя й суб'єктивне відчуття їх задоволення, яке не піддається прямому кількісному виміру.

У сучасній економічній науці переосмислено зв'язок між економічним зростанням і добробу-

том. Якщо раніше зростання виробництва вважалося показником підвищення рівня життя, то нині його не розглядають як прямий чинник поліпшення умов життя. Натомість акцент зміщується на забезпечення гідної якості життя людини [15].

Отже, «вартість життя», «рівень життя» і «якість життя» є складовими добробуту населення – різними аспектами єдиного багатомірного явища, зберігаючи при цьому власну самостійність. Їх об'єднує спільна основа – добробут.

«Добробут» поєднує поняття «добро» (усе позитивне, що відповідає потребам і прагненням людей) і «буття» (умови матеріального життя). Отже, це узагальнена характеристика умов існування людини й суспільства, що відображає рівень забезпеченості матеріальними та нематеріальними благами для задоволення потреб і досягнення цілей. Добробут розглядають на кількох рівнях: особистому (якість життя й задоволення потреб), сімейному (доходи, фінансова поведінка та здатність до заощаджень) і суспільному (система соціально-економічної підтримки, зокрема державна допомога та волонтерство).

У теперішній час науковці активно досліджують добробут, поглиблюючи його зміст і обґрунтовуючи як соціально-економічну категорію. У низці наукових праць [2, 8, 16] детально проаналізовано ключові теорії добробуту населення. Водночас більшість дослідників визначає його сутність через рівень задоволення потреб індивідів, домогосподарств і суспільства загалом.

Відмінності в тлумаченні добробуту зумовлені світоглядними підходами та рівнем соціально-економічного розвитку. Водночас ключовими його індикаторами залишаються ВВП на душу населення і заробітна плата.

Аналіз різних дефініцій даних науковцями щодо категорії «добробут» дав змогу С. Завгородній виділити три основні підходи до визначення змісту цієї категорії. На її думку, науковці розглядають добробут, як характеристику життєдіяльності суспільства, як ступінь забезпеченості предметами і засобами та потенційних можливостей для задоволення матеріальних і нематеріальних потреб людини, а також як результат діяльності передусім державних інститутів. Як і більшість науковців [17, 18], вона вважає [2], що для визначення категорії «добробут» більш доцільно притримуватись другого з цих підходів. Тобто вона притримується думки, що добробут населення регіону, країни чи окремої соціальної групи – це ступінь забезпеченості цього населення потрібними для життя предметами і засобами. При цьому повинні існувати можливості, що створюють умови для задоволення як матеріальних, так і духовних потреб індивіда.

Щодо підходу до визначення поняття «добробут» який відображає характеристики життєдіяльності суспільства, то його пропонують ввести

в науковий обіг Т. Борщенко [19, с. 74] і О. Євтушеvsька [20].

Автори навчального посібника «Національна економіка» [21] трактують добробут як сукупність життєвих умов людини й суспільства, що формуються у процесах виробництва, розподілу, обміну та споживання і визначають як структуру потреб, так і ступінь їх задоволення.

За авторським визначенням [18], добробут є ключовим показником соціальної ефективності економічного зростання, що відображає забезпечення населення матеріальними та духовними благами на рівні, визначеному соціальними стандартами та державними гарантіями, без урахування їхньої відповідності сучасним умовам.

Неокласичний підхід до теорії економічного зростання, який спочатку розглядався як концепція екзогенного технічного прогресу, з часом розвивався у напрямі врахування ендогенних чинників розвитку, серед яких особливе значення набув людський капітал [22, с. 146]. Глибше розуміння механізмів функціонування економіки, що зростає, забезпечують моделі, де технічний прогрес виступає як ендогенна величина. Прикладом такого підходу є модель економічного зростання на основі виробничої функції, де поряд із працею та фізичним капіталом істотною роль відіграє людський капітал. Під ним розуміють знання, навички та професійні якості працівника, що підвищують ефективність його праці та формуються через освіту й підвищення кваліфікації [23, с. 89].

Соціальний аспект економічного зростання тісно пов'язаний із добробутом населення, який у свідомості людей здебільшого асоціюється із зайнятістю. Це підкреслює потребу у створенні нових робочих місць із гідними умовами та оплатою, а також у збереженні існуючих [24, с. 21]. Водночас добробут є багатомірним і повинен відображати фактори людського розвитку та принципи сталого зростання.

Крім вказаних науковців, добробут як забезпечення населення матеріальними і нематеріальними благами розуміють С. Дращиця [25], О. Мельниченко [26], О. Длугопольський [27], О. Кліменко, В. Степаненко, Н. Степаненко [28], Т. Яхно, Л. Шимановська-Діанич [8], Г. Шамбаровський [29] та ін.

Деякі українські науковці відстоюють думку щодо добробуту як результату діяльності державних інституцій. Наприклад, Сердюк О.С. і Петрова П.І. у своїй публікації [30] погоджуються з визначенням добробуту, яке запропонувала Міжнародна комісія з вимірювання економічного та соціального прогресу (International Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress), мета діяльності якої полягала у напрацюванні критеріїв оцінки економічної діяльності та соціального прогресу без урахування фактору ВВП країн [31].

О. Оболенський зазначає, що особистий добробут залежить не лише від економічних чинників, як-от рівень зайнятості чи доходів, а й від забезпечення державою політичних свобод, соціального захисту, стабільності сімейного життя та можливостей професійного зростання. Суспільний добробут значною мірою визначається наявністю суспільних благ, таких як освіта, наука, охорона здоров'я та національна безпека, виробництво яких ринок не здатен забезпечити [32]. Оскільки розвиток людського капіталу є ключовим для добробуту, автор підкреслює вирішальну роль держави у його формуванні, адже ринок не може ефективно інвестувати у людський капітал через труднощі з фінансуванням та забезпеченням заставою.

На нашу думку, поняття «добробут» слід розглядати як багатомірну характеристику якості життя, що охоплює матеріальне забезпечення та базові потреби, стан здоров'я, доступ до освіти, можливості самореалізації та професійного розвитку, участь у політичному житті, розвиток соціальних зв'язків, стан довкілля і рівень особистої та суспільної безпеки. Тобто добробут виходить за межі економічних, соціальних та екологічних аспектів і включає організаційні, правові, морально-етичні та політичні відносини, які забезпечують ефективне регулювання життєвих процесів і гармонійний розвиток суспільства.

Враховуючи сказане, після закінчення воєнних дій в Україні постане питання відбудови її національного господарства, інфраструктури і житлового фонду, розмінування території тощо. «Єдина ціль – відновлення та розвиток держави, зростання життєвого рівня українців має бути в пріоритеті» [3]. Управління повоєнним відновленням України повинно бути спрямоване на відродження людського капіталу і забезпечення високого рівня добробуту всього населення держави.

Повоєнна відбудова України спрямована на відновлення економіки як основи соціального розвитку та добробуту. У цьому контексті членство в ЄС відкриває доступ до великого ринку, сприяє безмитній торгівлі, інвестиціям і підтримці бізнесу, а також впровадженню високих стандартів якості. Важливим є продовження реформ за європейськими нормами – у державному управлінні, судовій системі, боротьбі з корупцією та соціально-екологічній сфері. Ключову роль відіграють ефективні політичні інститути, що забезпечують економічне зростання, соціальний захист, екологічну стійкість і безпеку [4]. Вже зараз потрібно думати про майбутнє відновлення України, її інтеграцію з Європою не тільки в економічному, а й соціальному вимірі. Разом з відновленням промисловості, енергетичної та транспортної інфраструктури, зруйнованих навчальних і медичних закладів, виведеного з ужитку земельного фонду, тощо, треба буде сприяти поверненню вимушених мігрантів з-за кордону на батьківщину, роз-

ширеному відтворенню населення та інтенсивному розвитку людського потенціалу, забезпечити достаток людей та основні європейські цінності: верховенство права, свободу і демократію, повагу до людської гідності та прав людини.

Висновки. Отже добробут є однією з базових категорій економічної теорії. Його аналіз можливий на рівні особи, домогосподарства й суспільства. До ХХ ст. його пов'язували переважно з максимізацією прибутку, але згодом акцент змістився до людиноцентричного підходу. Сьогодні добробут розглядають як багатовимірне явище, що охоплює економічні, соціальні, екологічні й інші аспекти розвитку. Це зумовило нове розуміння: економіка має служити людині, а не навпаки.

Проблема добробуту населення України тривалий час є предметом наукових досліджень, однак складність та багатогранність цього поняття зумовлює різні підходи до його трактування.

У науковій літературі добробут пов'язують із рівнем і якістю життя, які водночас є його складовими та самостійними характеристиками. Отже, добробут – це інтегральна соціально-економічна категорія, що узагальнює матеріальне забезпечення, здоров'я, освіти, можливості самореалізації, соціальні зв'язки, екологічні умови та безпеку.

Після війни Україна потребуватиме відбудови економіки, інфраструктури та житла, а також розмінування територій. Головна мета – відновлення людського капіталу й підвищення добробуту населення. Відбудова економіки стане основою соціального розвитку, а інтеграція до ЄС відкриє доступ до ринків, інвестицій і стандартів якості. Важливими залишаються реформи, ефективні інститути та боротьба з корупцією. Паралельно з відновленням ключових галузей слід сприяти поверненню мігрантів, розвитку людського потенціалу та утвердженню європейських цінностей.

Список використаних джерел:

1. Крот Л.М. Еволюція наукових поглядів на зміст теорії добробуту. *Економіка та суспільство*. 2020. Вип. 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-73> (дата звернення: 5.03.2026).
2. Завгородня С. Добробут як наукова категорія та пріоритети державної політики щодо збереження та зростання добробуту в умовах повоєнного відновлення України. *Науковий вісник: Державне управління*. 2023. № 2(14). С. 181–201.
3. Рябініна Н.О. Економічний добробут і соціальне благополуччя населення України в повоєнні роки. *Соціальна економіка*, 2024. Випуск 67, С. 60–71. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2024-67-06>
4. Кравець І. Суспільний добробут: повоєнне відновлення України. *Modeling the development of the economic systems*. 2025, №1, С. 20–25.
5. Приймак В.І. Нечітке оцінювання рівня економічного добробуту домогосподарств. *Економіка: реалії часу*. 2011. № 1 (1). С. 149–158.
6. Глубіш Л. Я. Еволюція наукових поглядів на зміст теорії добробуту та її специфіка на сучасному етапі соціально-економічних відносин. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Економіка. 2016. Вип. 6, Ч. 1. С. 58–63.
7. Кириленко О.М. Благополуччя людей як об'єкт соціологічних досліджень: феліцитарний підхід. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 3. С. 18–33.
8. Яхно Т.П., Шимановська-Діанич Л.М. Теорії добробуту як теоретичне підґрунтя для визначення сутності сучасного споживчого ринку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 3. С. 140–146.
9. Близнюк В.В. Вартість людського життя: теорія та практика вимірювання. *Український соціум*. 2014. № 3 (50). С. 101–109.
10. Trach A., Pryimak V., Holubnyk O. Application of the apparatus of fuzzy logic for assessing the development of human capital in Ukraine. 14th International Conference Advanced Computer Information Technologies. 2024. С. 203–208. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/10712533>
11. Приймак В.І., Голубник О.Р., Трач А.І. Втрати національного людського капіталу України за період останньої російської військової агресії. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2022. Вип. 47. С. 97–106. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2022.47.0.4709>
12. Приймак В.І., Голубник О.Р. Особливості прийняття управлінських рішень щодо повоєнного відновлення людського капіталу України. *Вісник Одеського національного університету*. Економіка. 2025. 30, 3. С. 37–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/3-105-6>
13. Черенько Л. М. Модель рівня життя в умовах соціально-економічної нестабільності: монографія. К. : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2021. 423 с.
14. Красномоєць В.А. Аналіз підходів до трактування рівня життя населення. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2014. № 1. С. 132–136.
15. Ярчук А.В. Сутність поняття якості життя населення. *Економіка і організація управління*. № 3 (23), 2016. С. 430–439.
16. Приймак В.І., Голубник О.Р. Ранжирування країн за рівнем економічного добробуту їхнього населення. *Науковий вісник НЛТУ України*. Вип. 22.8. 2012. С. 134–141.
17. Антонюк В.П., Щетініна Л.В. Оцінка і пріоритети добробуту населення України. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 4(38). С. 71–85.
18. Біль М.М., Мульська О. П. Добробут як домінанта економічного зростання : концептуально-методичний базис. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2020. N 23. С. 6–12.

19. Борщенко Т.І. Забезпечення суспільного добробуту в трансформаційній економіці : дис....д-ра філософії (PhD) : 051 / КНУ ім. Тараса Шевченка. Київ, 2020. 219 с.
20. Євтушевська О.В. Особливості сприйняття добробуту в секулярному суспільстві. Ефективна економіка. 2015. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4046> (дата звернення: 11.02.2026).
21. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Желюк Т.Л., Попович Т.М. Національна економіка: [навч. посіб.]. К.: Знання, 2011. 463 с.
22. Popović M. Old and new theories of economic growth (I Part). Montenegrin Journal of Economics, Economic Laboratory for Transition Research (ELIT). 2005. № 1(2). Pp. 145–166.
23. Бакаєв О.О., Гриценко В.І., Бажан Л.І., Бакаєв Л.О., Бобер К.А. Економіко-математичні моделі економічного зростання: монографія. Київ: «Наукова думка», 2005. 190 с.
24. Libanova E., Osaulenko O., Cherenko L. Assessment of Quality of Life in Ukraine on the Basis of Subjective Indicators of Well-being : monograph. Warsaw : RS Global Sp. z O.O., 2020. 362 с.
25. Дражниця С. А. Добробут населення України: проблеми та шляхи їх вирішення. Університетські наукові записки. 2013. № 2. С. 303–309.
26. Мельниченко О. А. Генеза поглядів науковців на роль держави в підвищенні рівня добробуту населення. Теорія та практика державного управління. 2011. Вип. 2. С. 14–21.
27. Длугопольський О.В. Економіка добробуту та критерії її оцінки: політекономічний підхід. Наука й економіка. 2007. № 3. С. 5–8.
28. Кліменко О. М., Степаненко В. О., Степаненко Н. О. Характеристика добробуту населення на сучасному етапі розвитку суспільства. *Бізнесінформ*. 2015. N 4. С. 17–21.
29. Шамборовський Г.О. Закономірності досягнення добробуту населення в умовах трансформації міжнародних інтеграційних об'єднань : дис....доктор.економ. наук : 08.00.02 / Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 431 с.
30. Сердюк О. С., Петрова П. І. Інституціоналізм як квінтесенція теорії добробуту. Вісник економічної науки України. 2019. N 2. С. 14–20.
31. Stiglitz J.E., Sen A., Fitoussi J.P. Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. СМЕРСП. 2009. September, 14. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/118025/118123/Fitoussi+Commission+report> (дата звернення: 02.01.2026).
32. Оболенський О.Ю. Держава добробуту, соціально орієнтована ринкова система та адміністративна реформа. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. 2011. Вип. 9. С. 34–47.

References:

1. Krot L. M. (2020) Evoliutsiia naukovykh pohliadiv na zmist teorii dobrobutu [Evolution of scientific views on the content of welfare theory]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-73> (in Ukrainian)
2. Zavorodnia S. (2023) Dobrobut yak naukova katehoriia ta priorityty derzhavnoi polityky shchodo zberezhenia ta zrostannia dobrobutu v umovakh povoiennoho vidnovlennia Ukrainy [Welfare as a scientific category and priorities of state policy in post-war recovery of Ukraine]. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia – Scientific Bulletin: Public Administration*, no. 2(14), pp. 181–201 (in Ukrainian)
3. Riabinina N. O. (2024) Ekonomichnyi dobrobut i sotsialne blahopoluchchia naseleння Ukrainy v povoienni roky [Economic welfare and social well-being of the population of Ukraine in the post-war years]. *Sotsialna ekonomika – Social Economy*, vol. 67, pp. 60–71. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2024-67-06> (in Ukrainian)
4. Kravets I. (2025) Suspilnyi dobrobut: povoienne vidnovlennia Ukrainy [Social welfare: post-war recovery of Ukraine]. *Modeling the development of the economic systems*, no. 1, pp. 20–25 (in Ukrainian)
5. Pryimak V. I. (2011) Nechitke otsiniuvannia rivnia ekonomichnogo dobrobutu domohospodarstv [Fuzzy evaluation of household economic welfare]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: time realities*, no. 1(1), pp. 149–158 (in Ukrainian)
6. Hlubish L. Ya. (2016) Evoliutsiia naukovykh pohliadiv na zmist teorii dobrobutu ta yii spetsyfika na suchasnomu etapi sotsialno-ekonomichnykh vidnosyn [Evolution of welfare theory and its modern specifics]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economics*, vol. 6(1), pp. 58–63 (in Ukrainian)
7. Kyrylenko O. M. (2016) Blahopoluchchia liudei yak ob'ekt sotsiolohichnykh doslidzhen: felitsytarnyi pidkhid [Human well-being as an object of sociological research: felicitary approach]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu “Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho”*, no. 3, pp. 18–33 (in Ukrainian)
8. Yakhno T. P., & Shymanovska-Dianych L. M. (2018) Teorii dobrobutu yak teoretychne pidgruntia dlia vyznachennia sutnosti suchasnoho spozhyvchoho rynku [Welfare theories as a basis for defining modern consumer market]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, no. 3, pp. 140–146 (in Ukrainian)
9. Blyzniuk V. V. (2014) Vartist liudskoho zhyttia: teoriia ta praktyka vymiriuvannia [Value of human life: theory and measurement practice]. *Ukrainskyi sotsium – Ukrainian Society*, no. 3(50), pp. 101–109 (in Ukrainian)
10. Trach A., Pryimak V., & Holubnyk O. (2024) Application of the apparatus of fuzzy logic for assessing the development of human capital in Ukraine. 14th International Conference Advanced Computer Information Technologies, pp. 203–208.
11. Pryimak V. I., Holubnyk O. R., & Trach A. I. (2022) Vtraty natsionalnoho liudskoho kapitalu Ukrainy za period ostannoї rosiiskoi viiskovoi ahresii [Losses of Ukraine’s human capital during recent Russian aggression]. *Formuvannia rynkovoi ekonomiky v Ukraini*, vol. 47, pp. 97–106. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2022.47.0.4709> (in Ukrainian)

12. Pryimak V. I., & Holubnyk O. R. (2025) Osoblyvosti pryiniattia upravlynskykh rishen shchodo povoiennoho vidnovlennia liudskoho kapitalu Ukrainy [Decision-making features in post-war human capital recovery]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika – Odesa National University Herald. Economics*, vol. 30(3), pp. 37–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/3-105-6> (in Ukrainian)
13. Cherenko L. M. (2021) Model rivnia zhyttia v umovakh sotsialno-ekonomichnoi nestabilnosti [Model of living standards under socio-economic instability]. Kyiv: Ptoukha Institute for Demography and Social Studies. (in Ukrainian)
14. Krasnomovets V. A. (2014) Analiz pidkhodiv do traktuvannia rivnia zhyttia naselennia [Approaches to defining living standards]. *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka*, no. 1, pp. 132–136 (in Ukrainian)
15. Yarchuk A. V. (2016) Sutnist poniattia yakosti zhyttia naselennia [Essence of quality of life concept]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, no. 3(23), pp. 430–439 (in Ukrainian)
16. Pryimak V. I., & Holubnyk O. R. (2012) Ranzhyruvannia krain za rivnem ekonomichnoho dobrobutu yikhnoho naselennia [Ranking countries by economic welfare level]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 22(8), pp. 134–141 (in Ukrainian)
17. Antoniuk V. P., & Shchetinina L. V. (2019) Otsinka i priorytety dobrobutu naselennia Ukrainy [Assessment and priorities of welfare in Ukraine]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika – Demography and Social Economy*, no. 4(38), pp. 71–85 (in Ukrainian)
18. Bil M. M., & Mul'ska O. P. (2020) Dobrobut yak dominanta ekonomichnoho zrostantia: kontseptualno-metodychni bazys [Welfare as a dominant of economic growth: conceptual basis]. *Modern Economics*, no. 23, pp. 6–12 (in Ukrainian)
19. Borshchenko T. I. (2020) Zabezpechennia suspilnoho dobrobutu v transformatsiinii ekonomitsi [Ensuring social welfare in a transformational economy] (PhD Thesis). Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. (in Ukrainian)
20. Yevtushevska O. V. (2015) Osoblyvosti spryiniattia dobrobutu v sekuliarnomu suspilstvi [Perception of welfare in a secular society]. *Efektivna ekonomika*, no. 5. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4046> (in Ukrainian)
21. Melnyk A. F., Vasina A. Yu., Zheliuk T. L., & Popovych T. M. (2011) Natsionalna ekonomika [National economy]. Kyiv: Znannia. (in Ukrainian)
22. Popović M. (2005) Old and new theories of economic growth (Part I). *Montenegrin Journal of Economics*, 1(2), pp. 145–166.
23. Bakaiev O. O., Hrytsenko V. I., Bazhan L. I., Bakaiev L. O., & Bober K.A. (2005) Ekonomiko-matematychni modeli ekonomichnoho zrostantia [Economic-mathematical models of economic growth]. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian)
24. Libanova E., Osaulenko O., & Cherenko L. (2020) Assessment of quality of life in Ukraine on the basis of subjective indicators of well-being. Warsaw: RS Global Sp. z O.O.
25. Drazhnytsia S. A. (2013) Dobrobut naselennia Ukrainy: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Welfare of the population of Ukraine: problems and solutions]. *Universytetski naukovi zapysky*, no. 2, pp. 303–309 (in Ukrainian)
26. Melnychenko O. A. (2011) Heneza pohliadiv naukovtsiv na rol derzhavy v pidvyshechenni rivnia dobrobutu naselennia [Genesis of views on the role of the state in welfare growth]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, no. 2, pp. 14–21 (in Ukrainian)
27. Dluhopolskyi O. V. (2007) Ekonomika dobrobutu ta kryterii yii otsinky: politekonomichni pidkhid [Welfare economics and evaluation criteria]. *Nauka y ekonomika*, no. 3, pp. 5–8 (in Ukrainian)
28. Klimenko O. M., Stepanenko V. O., & Stepanenko N. O. (2015) Kharakterystyka dobrobutu naselennia na suchasnomu etapi rozvytku suspilstva [Characteristics of welfare at the present stage]. *Biznesinform – Business Inform*, no. 4, pp. 17–21 (in Ukrainian)
29. Shamborovskyi H. O. (2019) Zakonomirnosti dosiahnennia dobrobutu naselennia v umovakh transformatsii mizhnarodnykh intehratsiinykh obiednan [Patterns of achieving welfare under integration transformations] (Doctoral dissertation). Lviv: Ivan Franko National University of Lviv. (in Ukrainian)
30. Serdiuk O. S., & Petrova P. I. (2019) Instytutsionalizm yak kvintesentsiia teorii dobrobutu [Institutionalism as the quintessence of welfare theory]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2, pp. 14–20 (in Ukrainian)
31. Stiglitz J.E., Sen A., & Fitoussi J.P. (2009) Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/118025/118123/Fitoussi+Commission+report>
32. Obolenskyi O. Yu. (2011) Derzhava dobrobutu, sotsialno oriantovana rynkova systema ta administratyvna reforma [Welfare state and socially oriented market system]. *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia. Serii: Ekonomika*, no. 9, pp. 34–47 (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 10.04.2026

Дата прийняття статті: 01.05.2026

Дата публікації статті: 18.05.2026